

CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE ROMAN - II**BİREYİN İÇ DÜNYASINI YANSITAN ROMAN****Genel Özellikleri**

- Bu tür romanlarda olay örgüsü, insana özgü bir gerçekliği ifade etmek için düzenlenmiştir. Bu sebeple olay örgüsüne bağlı merak unsuru ikinci planda kalmış; bireyin ruh hâli ve iç çatışmaları, gerçekçi psikolojik tasvirlerle verilmiştir.
- Olaylardan ve insanlardan hareketle bireyin iç dünyası anlatılmıştır.
- İnsan gerçekliğini toplumsal yönüyle değil, psikolojik yönüyle anlatma gayreti söz konusudur.
- Gerçeğin insanlar tarafından farklı şekillerde algılandığı düşüncesinden hareket edilmiştir.
- Bunalım, yabancılaşma, bireyin toplumla hesaplaşması, yalnızlık, sıkıntı, bilinçaltı, bireysel sorgulamalar, evrenin düzeni gibi konular ele alınmıştır.
- Hayatta umduğunu bulamamak yüzünden sığınılan iç dünyaya, içine düşülen çıkmaza ve başkaldırıya yönelmeye yer verilmiştir.
- Ruh tahlilleri; çağrışımlara açık, sanatsal bir dille yapılmıştır. Buna sebep olarak da karmaşık bir varlık olan insanın düz anlatımla ifade edilemeyeceği gösterilmiştir.
- Mekân unsuru, doğal bir anlatımla betimlenmemiştir. Mekânın, kişilerin hayatında gerçekte neye karşılık geldiği sanatçının süzgecinden geçirilerek aktarılmıştır.
- Özellikle iç konuşma, bilinç akışı ve geriye dönüş gibi anlatım teknikleri sıkça kullanılmıştır.
- Psikoloji ve psikiyatri bilimindeki gelişmeler bu anlayış üstünde etkili olmuştur.
- Peyami Safa'nın bireyin ruhuna ayna tutan ilk romanlardan olan *Dokuzuncu Hariciye Koşuşu*, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın karmaşık ruh durumlarını tasvir eden *Huzur*, Abdülhak Şinasi Hisar'ın yaşadığı zamanın gerekleriyle uzlaşamayan bireyin geçmişe kaçış özlemini yansıtan *Fahim Bey ve Biz*, Samiha Ayverdi'nin eşya ve olaylardan yola çıkarak insanın iç dünyasına yönelen *Aşk Bu İmiş ve İbrahim Efendi Konağı*, Tarık Buğra'nın bir sanatçının (Naşit Özcan'ın) iç dünyasını anlatan *İbiş'in Rüyası* bu tür romanların önemli örnekleri arasında sayılabilir.

ÖRNEK-1

Aşağıdakilerden hangisi bireyin iç dünyasını esas alan romanların özelliklerinden biri değildir?

- A) Olay örgüsüne bağlı merak unsurunun ikinci planda kalması
- B) Bireyin ruhsal durumuna ilişkin çözümlemelere yer verilmesi
- C) İnsana özgü gerçekliğin psikolojik yönüyle ele alınması
- D) Kişilerin iç dünyalarının toplumdan soyutlanarak ele alınması
- E) Kişilerin, içinde bulunduğu çevrenin doğal görünümü ile verilmesi

Bireyin İç Dünyasını Esas Alan Romanın Temsilcileri

Peyami Safa (1899-1961)

- ✓ Edebiyatçı bir aileden gelir. Babası İsmail Safa, döneminde “şair-i maderzad” (anadan doğma şair) olarak ün yapmıştır. Dedesi Trabzonlu Mehmet Behçet Efendi ise bir divan oluşturacak kadar çok şiir yazmıştır.
- ✓ Başta roman olmak üzere hikâye, tiyatro, fıkra ve makale gibi edebiyatın birçok türünde eser vermiştir.
- ✓ Sağlık sorunları nedeniyle düzenli bir eğitim alamadığından kendi kendini yetiştirmiştir.
- ✓ İlk uzun hikâyesi olan *Gençliğimiz*'de (1922) ve aynı yıl yayımlanan *Sözde Kızlar* adlı ilk romanında mütareke İstanbul'daki ahlaki çözülmeyle eleştirmiştir.
- ✓ Bu arada geçinebilmek için “Server Bedi” imzasıyla aşk ve cinayet romanları da yazmıştır.
- ✓ 1924'te Maurice Leblanc'ın *Arsen Lupen*'ini örnek alarak yarattığı Cingöz Recai tipi, beklenmedik bir ilgiyle karşılanmıştır.
- ✓ 1924-1928 arasında onar kitaplık *Cingöz Recai'nin Harikulâde Sergüzeştleri* ve *Cingöz Recai Kibar Serseri* dizilerini çıkarmıştır.
- ✓ *Sözde Kızlar*'da, savaş yıllarında İstanbul sosyetesinde yaşanan hayatla Anadolu'da verilen büyük mücadele arasındaki tezatı vurgulamıştır.
- ✓ *Dokuzuncu Hariciye Koşuşu*, kendi hayatını anlatan otobiyografik romandır. Hastalıkla boğuştuğu çocukluk ve ilk gençlik yıllarının izlerini taşıyan ve bilinç akışı tekniğinin ustaca kullanıldığı eser, aynı zamanda psikolojik roman olarak edebiyat tarihimizde önemli bir yere sahiptir.
- ✓ *Matmazel Noralya'nın Koltuğu*'nda da tıp öğrenimi yaparken bunalıma girerek felsefeye yönelen ve sonuçta mistik dünya görüşünde karar kılan bir gencin öyküsünü anlatmıştır.
- ✓ Yanlış anlaşılan Batılılaşmanın genç nesiller üzerindeki olumsuz etkilerinin anlatıldığı *Fatih-Harbiye* romanında, Fatih-Harbiye tramvayının birbirine bağladığı Fatih semti Doğu'yu, Beyoğlu ise Batı'yı temsil eder.
- ✓ Parapsikoloji meselelerini işlediği *Yalnızız* romanında, Doğu-Batı sentezini bir ütopya olarak işlemiştir.
- ✓ Son romanı *Biz İnsanlar*'da Mütareke Dönemi'nin sosyal meselelerini ele almıştır.

Eserleri

Roman: *Gençliğimiz, Şimşek, Sözde Kızlar, Mahşer, Bir Akşamı, Süngülerin Gölgesinde, Canan, Dokuzuncu Hariciye Koşuşu, Fatih-Harbiye, Atilla, Bir Tereddüdün Romanı, Matmazel Noralya'nın Koltuğu, Yalnızız, Biz İnsanlar...*

Hikâye: *Gençliğimiz, İstanbul Hikâyeleri, Siyah Beyaz Hikâyeler, Süngülerin Gölgesinde, Ateş Böcekleri, Uçurumda İnsanlar, Hikâyeler (Ölümünden sonra bütün hikâyelerinin toplandığı kitap)*

Tiyatro: *Gün Doğuyor*

İnceleme, deneme: *Millet ve İnsan, Doğu-Batı Sentezi, Sanat-Edebiyat-Tenkid, Osmanlıca-Türkçe-Uydurmaca, Kadın-Aşk-Aile, Yazarlar-Sanatçılar- Meşhurlar, Eğitim-Gençlik-Üniversite, 20. Asır-Avrupa ve Biz...*

Samiha Ayverdi (1905-1993)

- ✓ Şiir, mensur şiir, hikâye, roman, deneme, makale, günlük ve anı gibi türlerde eser vermiştir.
- ✓ Mutasavvıflardan çok etkilendiğinden, eserlerinde tasavvuf kaynaklarından beslenmiştir.
- ✓ Tasavvuf ve manevi aşkla yüklü olan romanlarıyla kısa zamanda dikkatleri üzerine çekmiştir.
- ✓ İnsanı daima Allah, varlık, hakikat, ruh gibi felsefi, metafizik kavramlar etrafında incelemeye ve yansıtmaya çalışmıştır.
- ✓ Romanlarında Türk toplumundaki medeniyet değişmelerini ve sonuçlarını özellikle aile ve ahlak yapısında meydana gelen çöküşü anlatmıştır.
- ✓ Olaylara tasavvuf açısından bakması yönüyle döneminin roman yazaran diğer sanatçılarından ayrılır.

- ✓ 1946 yılından sonra fikrî, içtimai ve tarihî eserlere ağırlık vererek yazarlığını bu alanda sürdürmüştür.
- ✓ Tezli roman kapsamında değerlendirilen romanlarının içinde en ünlüsü *Mesihpaşa İmamı*'dir.
- ✓ Sanatçı bu romanda imam olduğu hâlde İslam'ın ruhunu içselleştirememiş bir şahısla, Batılılaşmayı yanlış anlamış çocukları arasındaki çatışmaları ele almıştır.
- ✓ *Batmayan Gün, Ateş Ağacı, Yaşayan Ölü, İnsan ve Şeytan, Son Menzil, Yolcu Nereye Gidiyorsun?* romanlarında insanoğlunun yaratılış gayesi ve hikmetiyle, Osmanlıdan Cumhuriyet'e uzanan süreçte Türk cemiyetinin dolayısıyla insanının geçirdiği değişim ve dönüşümü yansıtmıştır.

Eserleri

Roman: *Aşk Budur, Batmayan Gün, Ateş Ağacı, Yaşayan Ölü, İnsan ve Şeytan, Son Menzil, Yolcu Nereye Gidiyorsun?, Mesihpaşa İmamı*

Hikâye: *Mabedde Bir Gece*

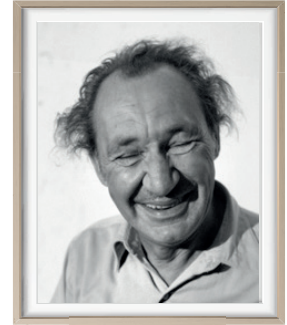
Mensur şiir: *Yusufluk, Hancı, Dile Gelen Taş*

Anı: *İbrahim Efendi Konağı, Bir Dünyadan Bir Dünyaya, Hatıralarla Baş başa, Rahmet Kapısı, Hey Gidi Günler Hey...*

Kültür, Medeniyet, Tarih: *Boğaziçi'nde Tarih, Türk Tarihinde Osmanlı Asırları, Türkiye'nin Ermeni Meselesi, Türk-Rus Münasebetleri ve Muharebeleri*

Halikarnas Balıkcısı (1886-1973)

- ✓ Asıl ismi Cevat Şakir Kabaağaçlı'dır.
- ✓ *Hapishanede İdama Mahkûm Olanlar Bile Bile Asılmaya Nasıl Giderler?* adlı hikâyesi yüzünden Bodrum'a sürülmüştür.
- ✓ Üç yıllık sürgün hayatının bir yılını Bodrum'da geçiren sanatçı, bu zaman dilimi içinde Bodrum'a çok bağlanmış, cezasının iki yılını da İstanbul'da dolduran sanatçı kendi isteğiyle Bodrum'a dönmüştür.
- ✓ Bu dönemlerini ünlü *Mavi Sürgün* adlı hatıra kitabında anlatmıştır.
- ✓ Bodrum'un antik dönemindeki adı Halikarnassos'tan dolayı Halikarnas Balıkcısı takma adıyla eserlerini yazmaya başlamıştır.
- ✓ Konularını Ege ve Akdeniz bölgelerinin kıyı ve açıklarında gelişen, denize bağlı olaylardan çıkarmıştır.
- ✓ Kaderleri denizin elinde olan balıkçıları, dalgıçları, sünger avcılarını ve gemileri zengin bir terim ve mitoloji hazinesinden güçlendirerek hikâye ve romana yansıtmıştır.
- ✓ Sınıf çatışması gibi daha sosyolojik meseleleri eserlerine katmayarak insani gerçekler ve her sınıftan iyilerle kötüler üstünde durmuştur.
- ✓ En ünlü romanı *Aganta Burina Burinata*'da romanın başkahramanı Mahmut aracılığıyla yine deniz sevgisi, denizin çekiciliği ve denizcilerin hayatını yansıtmıştır.
- ✓ *Uluç Ali* ve *Turgut Reis* romanlarında Osmanlı İmparatorluğu'nun deniz savaşlarını anlatmıştır.
- ✓ Batı medeniyetinin köklerini Anadolu'ya dayandıran ve bu coğrafyada doğan farklı kültürleri bir bütün olarak ele alan Cevat Şakir, aynı zamanda Azra Erhat ve Sabahattin Eyüboğlu ile birlikte "Mavi Anadolu" hareketinin öncülüğünü yapmıştır.
- ✓ Çeşitli dillerden yüz kadar da kitap çevirisi vardır.
- ✓ Sanatçıya, Kültür Bakanlığınca 1971 Devlet Kültür Armağanı verilmiştir.

Eserleri

Roman: *Aganta Burina Burinata, Ötelerin Çocukları, Uluç Reis, Turgut Reis, Deniz Gurbetçileri, Bulamaç*

Hikâye: *Ege Kıyılarından, Merhaba Akdeniz, Ege'nin Dibi, Yaşasın Deniz, Gülen Ada, Ege'den, Gençlik Denizlerinde, Parmak Damgası, Dalgıçlar, Çiçeklerin Düğünü, Ege'den Denize Bırakılmış Bir Çiçek, Yol Ver Deniz*

Anı, otobiyografi: *Mavi Sürgün*

Deneme: *Anadolu Efsaneleri, Anadolu Tanrıları, Anadolu'nun Sesi, Hey Koca Yurt, Merhaba Anadolu, Düşün Yazıları, Altıncı Kıta Akdeniz, Sonsuzluk Sessiz Büyür, Arşipel*

Çocuk kitabı: *Yol Ver Deniz, Denizin Çağrısı, İmbat Serinliği, Nasrettin Hoca, Gündüzünü Kaybeden Kuş, Deniz Gurbetçileri*

Abdülhak Şinasi Hisar (1883-1963)

- ✓ “Boğaziçi Medeniyeti” kavramını edebiyatımıza kazandıran kişidir.
- ✓ Çocukluk ve ilk gençlik dönemini Boğaziçi’nde geçiren sanatçının edebî kişiliğinin ağırlık noktasını, geçmiş zamanın hikâye edilmesi teşkil eder.
- ✓ Türkiye’nin modernleşme serüvenini anlatan çağdaşı pek çok sanatçının aksine kendince daha güzel ve anlamlı bulduğu geçmiş zamanı, Türk milletinin Boğaziçi’nde asırlarca süren hayat maceraları sonunda ortaya koyduğu Boğaziçi medeniyetini bütün ayrıntılarıyla dile getirmeyi tercih etmiştir.
- ✓ Hatıra türündeki eserlerinin yanı sıra roman ve biyografilerinin de ortak özelliği hemen hepsinin bir geçmiş zaman nostaljisi taşımasıdır.
- ✓ Cumhuriyet Dönemi yazarı olmasına rağmen dil ve üslup yönünden Meşrutiyet kuşağının izlerini taşır.
- ✓ *Fahim Bey ve Biz* adlı romanında, Fahim Bey’in şahsında, onun gençlik yıllarından başlayarak bütün ömrü boyunca kendi kendisinden, insanlardan, hayatın gerçeklerinden kaçan, daha çok hayalî bir dünyada yaşayan hayatını hikâye etmiştir.
- ✓ *Çamlıca’daki Eniştemiz*’de, Çamlıca’daki köşk etrafında ve Hacı Vamık Beyefendi’nin şahsında her bakımdan son derece düzgün eski Türk cemiyetinin bütün âdet ve geleneklerini, günlük hayatını ve eski evleri dolduran manevi havayı anlatmıştır.
- ✓ *Ali Nizami Bey’in Alafrangalığı ve Şeyhliği* romanı çocukluk anılarına dayanır. Romanın konusunu, aileden kalan mirası alafrangalık uğrunda zevk ve safa içinde tükettikten sonra Çamlıca’da harap bir evde açtığı tekkede fakir bir Bektaşî şeyhi rolü yaparken çıldırarak ölen Ali Nizami Bey’in birbirinden tamamen farklı iki dünyaya ait hayatı oluşturur.
- ✓ Bütün eserlerinde şiir diline yaklaşan bir anlatım biçimi benimseyen sanatçının romanlarında olaydan çok üslup ve karakter ön plandadır.
- ✓ Psikolojiden yararlanarak daha çok bireyin iç dünyasını konu edinen yazar, bu yönüyle daha çok bir karakter romancısı olarak kabul görmüştür.

Eserleri

Roman: *Fahim Bey ve Biz*, *Çamlıca’daki Eniştemiz*, *Ali Nizami Bey’in Alafrangalığı ve Şeyhliği*

Anı: *Boğaziçi Mehtapları*, *Boğaziçi Yalıları*, *Geçmiş Zaman Köşkleri*

Biyografi: *İstanbul ve Pierre Loti*, *Yahya Kemal’e Veda*, *Ahmet Haşim’in Şiiri ve Hayatı*

Antoloji *Aşk İmiş Her Ne Var Âlemde*, *Geçmiş Zaman Fıkraları*

ÖRNEK-2

“Boğaziçi medeniyeti” ifadesini edebiyatımıza kazandıran ----, üç romanı ve denemeleriyle, hatıralarını ve geçmiş zaman özlemine zengin bir Türkçeyle kayda geçiren yazarlardandır. Bazı yazarlar onu eskimiş ve geçmiş zamana takılı kalmış say-salar da günümüzün genç nesli onun eserlerinde, farklı sesler ve tatlar bulacaktır. O, üstat saydığı Yahya Kemal ile birlikte ye-ni ile büyülenen nesillere, eskinin güzelliklerini feda etmemeyi ve eskinin güzelliklerini yaşatmayı öğreten yazarlar arasında yer alır.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Ahmet Hamdi Tanpınar B) Samiha Ayverdi
C) Abdülhak Şinasi Hisar D) Nahit Sırrı Örik
E) Salâh Birsal

(2017-AYT)

DİFnot

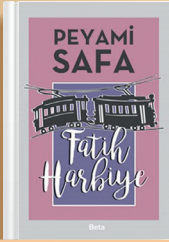
Bu anlayışla roman yazan sanatçılardan Tarık Buğra’nın edebî kişiliği “bireyin iç dünyasını esas alan hikâye” konusunda, Ahmet Hamdi Tanpınar’ın edebî kişiliği “saf şiir” konusunda verilmiştir.

Bireyin İç Dünyasını Esas Alan Romanların Özetleri

Dokuzuncu Hariciye Koğuşu / Peyami Safa

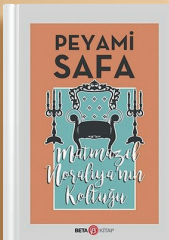
On beş yaşında bir çocuk, yedi yıldan beri bacağındaki kemik hastalığı yüzünden hastane hastane dolaşmaktadır. İyileşmesi için heyecansız, durgun bir hayat sürmesi salık verilir aksi hâlde ameliyat olması gerekecektir. Çocuk, sık sık gidip geldiği Erenköy'deki akrabası bir paşanın kızı Nüzhet'i sevmeye başlar. Nüzhet'i, Ragıp Bey adında bir doktor ister. Çocuk kıskanır, acılı, heyecanlı, bunalımlı günler yaşar. Bu yüzden hastalığı azar, sonunda hastaneye yatar, ameliyat olur, sağlığına kavuşur. Hastaneden çıktıktan sonra Nüzhet'in doktorla evlendiğini öğrenir. Roman otobiyografik özellikler göstermektedir.

Fatih-Harbiye / Peyami Safa

Şinasi ve Neriman çocukluk arkadaşlarıdır. Neriman'ın babası, Faiz Bey'dir ve Şinasi'yi çok sevmektedir. Herkes bir gün Şinasi ile Neriman'ın evleneceğini düşünmektedir. Giderek Neriman, Şinasi'den soğumaya başlar. Neriman, oturduğu semt olan Fatih'i sevmemektedir. Çünkü Fatih; Doğu'yu, gelişmemişliği ve eskiyi temsil eder. Neriman bir gün Macit adında yakışıklı, zengin ve kibar biriyle tanışır. Macit, Harbiye'de oturmaktadır. Harbiye, gelişmişliği ve Batı'yı simgeler. Neriman bir süre Macit'le gezip tozduktan sonra iç muhasebe yapar ve sonunda kendi değerlerine dönerek Şinasi ile evlenir.

Biz İnsanlar / Peyami Safa

Orhan, Boğaziçi'nde özel bir okulda öğretmendir. Bir öğrencinin attığı taşla yaralanan Cemil'i oturduğu yaliya götürür. Orhan, yalıda Vedia ile tanışır. Yaralanma olayının kendisine de sıçraması sonucu okuldan ayrılan Orhan zor günler geçirir. Arkadaşı Necati ona başka bir okulda iş ayarlar. Necati'yle Beyoğlu'nda gezen Orhan, Vedia'ya rastlar ve Vedia onu yaliya davet eder. Yalıdakiler onu iyi karşılar, olanlara üzüldüklerini söylerler. Vedia ile arkadaşlığını ilerleten Orhan'ın Rüştü adlı bir rakibi de vardır. Annesi, Vedia'nın zengin olan Rüştü ile evlenmesini ister. Orhan kendisine kalan bir mirasla zengin olur ama kızın annesi evliliğe yine müsaade etmez. Vedia da annesiyle tartışarak evden ayrılır ve hasta olur. Tüberküloz teşhisi konulan Vedia'nın yanına gelen Orhan, yaşadığı olayların ağırlığını kaldıramaz ve kalp krizi geçirerek ölür.

Matmazel Noraliya'nın Koltuğu / Peyami Safa

Ferit, II. Dünya Savaşı yıllarında tıp fakültesinden ayrılarak felsefe okumaya başlayan bir gençtir. Annesini ve iki ablasını veremden kaybetmiştir. Kaldığı pansiyonda normal olmayan, çeşitli psikolojik olaylar yaşama-ya başlar. Kafasındaki sorulara cevap bulamaz. Bunu felsefe okumasına bağlasa da yine de tatmin olmaz. Bu nedenle hoşlandığı Selma'ya bile bir türlü bağlanamaz. Pansiyonda kalan Yahya Aziz Bey, Ferit'e yardımcı olmaya çalışır. Ferit, bazı sorularına cevap bulmaya başlamıştır. Kendini toplar, teyzesinden kalan mirasla da Büyükkada'da bir pansiyonda kalmaya başlar. Bu pansiyonun ölmüş sahibi Matmazel Noraliya'nın (Sonradan Müslüman olarak Nuriye ismini almıştır.) fotoğrafı karşısında mistik bir tecrübe hâli yaşar. Matmazel Noraliya, içinde yaşadığı bunalımdan tasavvufa sığınarak kurtulmuştur. Burada bu kadının hayat hikâyesini dinler, günlüklerini okur ve kendisi de mistisizme yönelerek huzur bulur.

ÖRNEK-3

Peyami Safa ---- adlı eserinde, fakir ama erdemli vatansever bir gencin yaşadığı aşk neticesinde girdiği yüksek zümrenin iç dünyasını anlatır. Yazarın asıl vermek istediği, düşünce ve maneviyat bakımından Orhan'da meydana gelen değişimlerdir. Onun kendi dünyasındaki bu değişimler, materyalist bir çizgiden idealizme geçiş noktasında verilir. Burada, materyalizmi simgeleyen Süleyman ile idealizmi simgeleyen Necati'nin rolleri ve yönlendirici fonksiyonları dikkat çekicidir.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdaki eserlerden hangisi getirilmelidir?

- A) *Bir Tereddüdün Romanı*
- B) *Biz İnsanlar*
- C) *Yalnızız*
- D) *Fatih-Harbiye*
- E) *Dokuzuncu Hariciye Koşuşu*

(2015-AYT)

ÖRNEK-4

- I. *Cingöz Recai* serisini oluşturan romanlarında, sanatsal kaygının ön planda olduğu söylenemez.
- II. *Dokuzuncu Hariciye Koşuşu*'nu kendi yaşadıklarından hareketle yazmıştır.
- III. *Fatih-Harbiye* romanında, İstanbul'un iki yakasındaki farklı yaşam biçimlerini yansıtmıştır.
- IV. *Matmazel Noraliya'nın Koltuğu*'nda, Mütareke Dönemi'nin İstanbul'unu işlemiştir.
- V. *Sözde Kızlar*'da, savaşın meydana getirdiği toplumsal çözümleri ele almıştır.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde Peyami Safa'yla ilgili bilgi yanlış vardır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

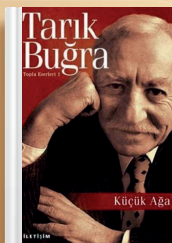
İbrahim Efendi Konağı / Samiha Ayverdi

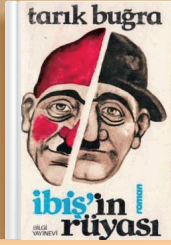
İbrahim Efendi, yaşlı ve çok varlıklı bir insandır. Ailesi, Gediz'in ileri gelenlerindendir. Kendisi de uzun yıllar Meclis-i Maliye reisliği yapmıştır. Yaz aylarında Şehzadebaşı'ndaki gösterişli konaklarında yaşayan İbrahim Efendi'nin damadı Salih Bey mirasa konmak için her yolu denemektedir. İbrahim Efendi'nin diğer damadı Yusuf Bey ise karısının huysuzluklarına dayanamamış ve intihar etmiştir. İbrahim Efendi'nin kalp krizi geçirerek ölmesi üzerine de konağın yönetimini eline alan kızı Şevkiye Hanım, herkesi yoksulluğa sürüklemeye başlamıştır. Konağın kâhyası Zaim Bey, Şevkiye Hanım'ın iş bilmez hâlden yararlanarak bütün serveti eline geçirmiştir. Evin gerçek sahipleri, çatı katında yaşamaya başlarlar. Oradan da kovulan Şevkiye ve Şükriye Hanım, Fatih'te bir ev kiralayıp Eczacı Sedat'ın yardımıyla hayatlarını sürdürürler. Yazar bu eseri için "Bu kitap ne bir hikâyedir, ne masal ne de roman... Zamanı, mekânı, olayları, şahısları, isimleri hatta olayların seyri ve detaylarının yüzde doksanı ile otantik ve yaşanmış bir devrin, gerçek ve yaşanmış bir hayat tablosudur." demiştir.

Küçük Ağa / Tarık Buğra

17 yaşında İstanbul'da Fatih medresesinde olan Mehmet Reşit Efendi, toplumun padişaha daha sıkı bağlanması için dâhiliye bakanlığınca Akşehir'e gönderilir. Orada "İstanbullu Hoca" diye anılır. Halkın padişaha bağlı kalmasını sağlar. Kuvayimillîye'yi engellediği için hakkında "vur emri" çıkar. İstanbullu Hoca, Çakırsaraylı çetesine sığınır. Çerkez Ethem'in ortanca kardeşi Tefik Bey'in bir müfrezesinin başına geçer. Bu arada Çolak Salih onu vurmak için görevlendirilir. Ancak İstanbullu Hoca gerçekleri görmeye başlamıştır. Çolak Salih, onu vurmaz, ikisi birden Kuvayimillîye'yi baltalamaya çalışan gruplara karşı mücadeleye başlar. Böyle bir mücadelede Hoca'nın sağ kolundan vurulmasıyla roman sona erer.

İbiş'in Rüyası / Tarık Buğra

Nahit, babası emekli bir paşa olan zengin ve kültürlü bir gençtir. Çocukken babası ile gittiği tiyatro oyunundan ve bu oyundaki kadın sanatçıdan oldukça etkilenen Nahit'in içinde büyük bir tiyatro aşkı başlar. Bu tutku yüzünden okulda bütünlümlere kalır, babasından azar ıstır ve evden kaçar. Uzun zaman sefalet içinde yaşar, Muhsin Bey Tiyatrosunda sürekli işe başlayınca durumu düzelir ve Vedia ile evlenir. Ancak savurganlık ve ilgisizlik nedeniyle eşinden ayrılır. Tiyatroda İbiş adlı rol ile tanınmaya başlayan Nahit, tiyatroya gelen Hatice'ye hastalıklı bir aşkla tutulur. Nahit'i hiçbir zaman çekemeyen Sadi, Hatice ile arasını bozmaya çalışır. Yaşamı istediği gibi gitmeyen Nahit'in hayatındaki tüm bu olumsuzluklar ve derin acılar, Hatice'nin intihar etmesiyle daha da artar. Nahit, bu intihar üzerine tiyatrosunu kapatır ve bilinmezliklere yol alır.

Osmancık / Tarık Buğra

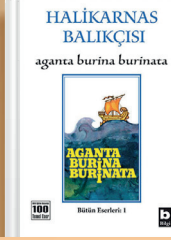
Osmancık, Kayı Boyu'nun beyi olan Ertuğrul Gazi'nin en küçük oğludur. Ele avuca sığmayan bir çocuktur. Büyür delikanlı olur ama hareketli yapısı, başına buyrukluğu geçmez. Ertuğrul Bey, diğer oğlu Gündüz'e Kayı Boyu'nun başına geçmesi için emek vermeye başlar. Osmancık'ın hayatı ise Şeyh Edebalı ile tanışınca değişir. Kayı Boyu'nu kendisine önder seçen ve topraklarına yerleşen Uruz derviş ve ailesi, birçok aile gibi Osmancık'ı bey olarak görmek isterler. Osmancık Şeyh Edebalı'ya ziyarete gittiğinde onun kızı Malhun Hatun'a âşık olur ve onu babasından ister. Osmancık'ın kendisini olgunlaştırması gerektiğini düşünen Edebalı, buna kanaat getirince kızını Osmancık'a verir. Ertuğrul Gazi de kendisini olgunlaştıran oğlu Osmancık'a Kayı Boyu Beyliği'ni verir. Osmancık kısa zamanda zekâsı ve cesaretiyle beyliği büyütüp devlet yapar.

Fahim Bey ve Biz / Abdülhak Şinasi Hisar

Bursa eşrafından bir tüccarın oğlu olan Fahim Bey, dürüst ve temiz bir insandır. Babası İstanbul'a geldiğinde kendisinin maddi durumunun kötülüğünü anlamasın diye büyük bir konak tutmuş ve konağın boş odalarında sabahları keman çalmaya başlamıştır. Londra elçiliğinde çalışan Fahim Bey, orta hâlli bir kız olan Saffet Hanım ile evlenmiştir. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra başlayan "teşebbüs-i şahsi" modasına uyarak dışişlerinden ayrılmış ve Bursa Ovası'nda pamuk yetiştirme planları kurmuştur. Ancak garip bir yaşamının olması ve inandırıcılığının olmaması nedeniyle sermaye bulamamıştır. Uzun yıllar boyunca bir şirket kurup zengin olmayı hayal etmiştir. Hatta bir yazıhane tutmuş ve olmayan bir şirket kurarak hayalî alışverişler yapmaya başlamıştır. Bu yaşamından dolayı adı deliye çıkmış, kirasını ödeyemediği yazıhaneden çıkarılmıştır. İçinde bulunduğu hayal-gerçek çatışmasına daha fazla dayanamamış ve sessiz sedasız ölmüştür.

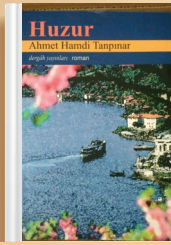
Çamlıca'daki Eniştemiz / Abdülhak Şinasi Hisar

Deli Enişte namıyla tanınan Hacı Vamık Efendi hayatı çevresinde kurulmuş, yine klasik anlamda bir romandan ziyade parçalar hâlinde hatıralardan meydana gelen bir eserdir. Deli Enişte, tuhaf biridir. Dindar görünür ama kumar alışkanlığı vardır, görev yaptığı yerlerde rüşvet yer. Kadınlara düşkünlüğü sonucu eşinden ayrılır ve köşkünde bohem bir hayat sürmeye başlar. İçinde bulunduğu dengesiz hayat, bir süre sonra çevresinin de değişmesine ve etrafında tehlikeli tiplerin oluşmasına zemin hazırlar. Bu tiplerden biri olan Tellal Hüseyin Efendi, onun zaaflarından yararlanarak ömrünün son günlerinde de Deli Enişte'yi kandırır. Deli Enişte, yaşadığı hayata pişman olur ve yatağa düşerek köşkünde bedbaht bir şekilde ölür.

Aganta Burina Burinata / Halikarnas Balıkçısı

Mahmut, babası Süleyman Kaptan ile Milas'a gitmektedir. Milas'a vardıklarında ahabları Bakkal Fehmi'nin yanına giderler, Bakkal Fehmi, Süleyman Kaptan'ı çok değişmiş bulur. Süleyman Kaptan'ın gözlerindeki neşe ve canlılık kaybolmuştur. Süleyman Kaptan, başından geçen üzücü bir hadiseyi anlatır. Kardeşi Davut'un ölümüne sebep olmuştur. Bir süre önce Davut, Süleyman Kaptan'ın kayığına tayfa olarak yazılmıştır. Aynı gün, büyük bir fırtına çıkmış, gemideki herkes yere yatmıştır. Davut, âdeta kendisini feda ederek dümende dimdik geminin yürümesini sağlamaya çalışmaktadır. Bu arada rando maçosu, rüzgârda savrulurken Davut'un kafasına çarpmış ve onu öldürmüştür. Süleyman Kaptan, bu kazadan dolayı kendisini suçlamıştır.

Huzur / Ahmet Hamdi Tanpınar

Annesini ve babasını küçükken kaybetmiş olan Mümtaz, amcasının oğlu İhsan tarafından büyütülür. Mümtaz, edebiyat fakültesinde asistandır ve aynı fakülteden mezun Nuran'ı sever. Nuran, dul bir kadındır ve Mümtaz'la evlenmeyi kabul eder. Ancak Nuran'ı seven Suat'ın kendi canına kıyması üzerine, Nuran bu ölümün kendi yüzünden olduğunu düşünerek Mümtaz'la evlenmekten vazgeçer. Eski kocasıyla tekrar bir araya gelme kararı alır ve bunun üzerine Mümtaz iyice ümitsizliğe düşer. Bir gün merdivenlerden çıkarken Suat'ın hayalini görür, tam o sırada radyodan II. Dünya Savaşı'nın başladığı haberleri duyurulmaktadır. Mümtaz, merdivenlerde yere yığılır kalır.

Saatleri Ayarlama Enstitüsü / Ahmet Hamdi Tanpınar

Hayri İrdal, saatlere merak duyan bir çocuktur. Nuri Efendi adında bir saat ustasına çırak olur. Nuri Efendi sıradan biri değildir, rind ve filozof bir yapısı vardır. Aynı zamanda "Muvakkithane"de (cami saatlerini ayarlamakla görevli kişilerin bulunduğu kurum) memurdur. Hayri, çıraklık yaptığı yıllarda ustasından çok fazla etkilenir. Askerlikten sonra evlenir, karısı erken yaşta vefat eder, yıllar sonra ikinci evliliğini yapar. Kendisi gibi saatlere tutkun olan Halit Ayaracı ile tanışır. İkili, ortak zevkleri olduğu için çok iyi anlaşır. Bir süre sonra da birlikte "Saatleri Ayarlama Enstitüsü"nü kurarlar. Kurdukları enstitü kısa zamanda tanınır, ünü dış ülkelere dek gider. Hayri, bütün benliğini işine vermiştir. Ne var ki bir süre sonra enstitü, hükûmet tarafından kapatılır. Halit, bir trafik kazası geçirir. Hayri İrdal, onu en son kaza sonucu evindeyken görür.

ÖRNEK-5

1961'de yayımlanan ve uygarlık değişiminin birey üzerindeki sancılarını ele alan ---- adlı eseri; dengesiz, arayış içindeki kişiler aracılığıyla yaşadığı dönemin eleştirisini yüklenir. İronik bir anlatımla iki uygarlık arasında bocalayan Türk toplumunun tablosunun çizildiği roman, başkahraman Hayri İrdal'ın anıları biçiminde kaleme alınmıştır. Yazar bu yarı meczup kahramanının kişiliğinde; geçmiş özleminden kurtulamayan, geçmişe saplanmış aydınları eleştirirken bir yandan da İkinci Meşrutiyet'in ilanından başlayarak siyasetin güdümündeki sanat anlayışını ve üniversite çevresinin içe dönük kısır çatışmalarını eleştirir.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdaki eserlerden hangisi getirilmelidir?

- A) *Esir Şehrin İnsanları*
- B) *Saatleri Ayarlama Enstitüsü*
- C) *Müfettişler Müfettişi*
- D) *Kürk Mantolu Madonna*
- E) *Bir Bilim Adamının Romanı*

(2015-LYS)

1. Aşağıdakilerden hangisi Abdülhak Şinasi Hisar'ın roman türündeki eserlerinden biridir?

- A) Çamlıca'daki Eniştemiz
- B) Boğaziçi Mehtapları
- C) Boğaziçi Yalıları
- D) Geçmiş Zaman Köşkları
- E) Aşk İmiş Her Ne Var Âlemde

2. Bir aşk çerçevesinde İstanbul; töresi, ekonomik düzeni, tarih içindeki konumu, kuşaklar boyu etkisini sürdürecektür kültürüyle yansır. İkinci Dünya Savaşı eşiğinde sona eren roman, bir "tasarı hayat" içinde İstanbul'u yaşatmak istemiş, Mümtaz'ın derin iç sarsıntılarıyla donanmıştır. Eserden yansıyan kültür ve sanat izlekleri, özellikle müziğe ayrılmış sayfalar, bir bakıma o kültüre, o sanata, kısmi olarak da o müziğe ilişkin son sözler niteliğindedir. İstanbul ve Boğaziçi bu romanda son kez ışıır, sonra silüetleşerek Mümtaz'ın gördüğü ölüm hayalleri arasına karışır.

Bu parçada söz edilen eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mahur Beste
- B) Huzur
- C) Sahnenin Dışındakiler
- D) Saatleri Ayarlama Enstitüsü
- E) Aydaki Kadın

3. Aşağıdakilerden hangisi bireyin iç dünyasını esas alan roman yazarlarının özelliklerinden biri değildir?

- A) İnsana özgü gerçekliği, toplumsal yönleriyle ele almıştır.
- B) Bireyin bunalımlarını, yabancılaşmasını ve yalnızlığını yansıtmıştır.
- C) Çağrışım değeri yüksek sanatsal bir dil kullanmayı tercih etmişlerdir.
- D) Eserlerini dar ve kapalı mekânlarda az sayıda kahramanla oluşturmuşlardır.
- E) Psikolojik durumun insan hayatına olan güçlü etkisini dile getirmişlerdir.

4. ----, bir deniz romanıdır. Bodrumlu, denizci bir ailenin oğlu olan Mahmut, denize karşı büyük bir tutku beslemektedir. Ailesi, onun bir denizci olmasını istemez ama o, amcasının gemisiyle denize açılmayı başarır. Paragöz bir insan olan amcasıyla da bu huyundan dolayı anlaşamayan Mahmut, onun yanından ayrılır ve bir süre çeşitli gemilerde işçilik yapar. Zamanla denizcilikten soğur, Bodrum'a geri döner. Gençlik aşkı olan Fatma'yla evlenmek ister ama bu mümkün olmaz, o da Ayşe isimli varlıklı bir kızla evlenir. Bir süre denizden uzak kalır, karısının mülkü olan verimli topraklar sayesinde müreffeh bir hayat sürer. Zamanla herkesin değiştiğine, Bodrum'un da bıraktığı gibi kalmadığına şahit olarak içten içe üzölmeye başlar, içine kapanır. Şiddetli bir kuraklık döneminin ardından deniz hasretine daha fazla dayanamaz, limanda ilk gördüğü gemiye atlayıp denizlere döner.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Bir Denizin Eteklerinde
- B) Batmayan Gün
- C) Aganta Burina Burinata
- D) Yedinci Gün
- E) Valla Kurda Yedirdin Beni

5. I. Abdülhak Şinasi Hisar, hemen hemen bütün romanlarında kendisinin de tat alarak yaşadığı, geçmişte kalan hayat tarzına özlemini dile getirir.
- II. Halikarnas Balıkcısı'nın romanlarının genel konusu, Ege Bölgesi ve Akdeniz Bölgesi kıyı ve açıklarında gelişen, denize bağlı olaylardır.
- III. Peyami Safa, pek çok romanında olaylara tasavvufi bir pencereden bakması yönüyle döneminin diğer yazarlarından ayrılır.

Numaralanmış cümlelerdeki bilgilerin "Doğru (D)-Yanlış (Y)" değerlendirmesi aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

	I	II	III
A)	D	Y	D
B)	Y	Y	D
C)	D	D	Y
D)	D	Y	Y
E)	Y	D	Y

6. *Fahim Bey ve Biz* romanında çevresindeki kişilerce pek anlaşılmayan hayalci biri anlatılır. Romanın kahramanı *Fahim Bey*, bir dönem Londra elçiliğinde kâtiplik yapmıştır. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra bu görevinden ayrılır. Bursa'ya döner, orada pamukçuluk yapmak ister. Tasarrusuna sermaye yatıracak birilerini arar. Tanınmış bir aileden geldiği için bazı kişiler, onun işine para yatırmak ister ancak hayalci biri olduğunu öğrendiklerinde bundan vazgeçerler. Ama o, hayalini gerçekleştirmek için İstanbul Galata'da bir yazıhane tutar. Dosyaların, defterlerin arasına gömülüp hayalî yazışmalar düzenler. Yazıhanenin kirasını ödeyemez ve kapı dışarı edilir. Gerçek hayat ile hayalindeki arasındaki uçurumun derinliği onu çok etkiler. Bir gecekondu mahallesindeki evinde sessiz sedasız ölür.

Bu parçada söz edilen romanın yazarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tarık Buğra
B) Abdülhak Şinasi Hisar
C) Samiha Ayverdi
D) Peyami Safa
E) Adalet Ağaoğlu

7. Eser; Abdülhamit devrinde İstanbul'da doğan, böylece Tanzimat, Meşrutiyet, savaş yılları ve Cumhuriyet devrini yaşayan, bütün bu dönemlerin aksayan yönetimini, anlamsız bürokrasi çarklarını ve ahlaki ilişkilerini kaybetmiş insanların bütün çelişkileriyle fakat saf ve iyi niyetli bir dille anlatan Hayri İrdal'ın diliyle yazılmıştır. Toplumda hiçbir fonksiyonu olmayan bürokratik kurumların sembolü olan bu yer, hızla gelişir; uluslararası ünü olan bir yere dönüşür. Ne var ki bir gün büyü bozulur ve aslında hiçbir işlevi olmayan bu kurum kapatılır. Hayri İrdal'la Halit Ayaracı'nın yolları da böylelikle ayrılmış olur.

Bu parçada söz edilen eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A) *Biz İnsanlar*
B) *İnsan ve Şeytan*
C) *Anayurt Oteli*
D) *Fikrimin İnce Gülü*
E) *Saatleri Ayarlama Enstitüsü*

8. Otobiyografik roman tarzıyla yazılan romanda yazar, kendi hayatının bir bölümünü anlatmıştır. Roman kahramanı, annesiyle yaşayan 15 yaşında bir gençtir. Yedi yıldır bacağındaki bir hastalık yüzünden hastanelerin gediklisi olmuştur. Akrabası olan Nüzhet'i içten içe sevmektedir. Nüzhet ise Doktor Ragıp ile bir ilişki içindedir. Sonunda hastaneye yatar, ameliyat olur ve bacağı iyileşir. Ne var ki bu arada Nüzhet'in Doktor Ragıp'la evlendiğini öğrenir. Bu kez ruhunda onulmaz yaralar açılır.

Bu parçada söz edilen roman aşağıdakilerden hangisidir?

- A) *Fatih-Harbiye*
B) *Yalnızız*
C) *Biz İnsanlar*
D) *Dokuzuncu Hariciye Koşuşu*
E) *Gençliğimiz*

9. 1950-1980 arası, roman türünde farklı eğilimlerin görüldüğü bir zaman dilimidir. Bunlardan biri de Peyami Safa, Abdülhak Şinasi Hisar, Ahmet Hamdi Tanpınar, Halikar-nas Balıkcısı vb. sanatçıların başını çektiği bireyin iç dünyasını esas alan romanlardır.

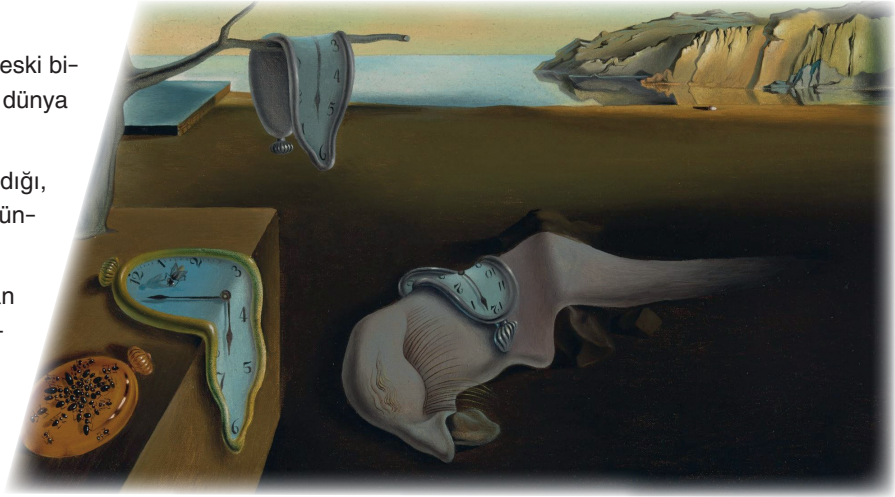
Aşağıdaki eserlerden hangisi bu parçada ismi geçen sanatçılardan biri tarafından yazılmamıştır?

- A) *Mesihpaşa İmamı*
B) *Gençliğimiz*
C) *Ötelerin Çocukları*
D) *Çamlıca'daki Eniştemiz*
E) *Saatleri Ayarlama Enstitüsü*

ÖĞRENCİ NO		YANITLAR	
1	A B C D E	11	A B C D E
2	A B C D E	12	A B C D E
3	A B C D E	13	A B C D E
4	A B C D E	14	A B C D E
5	A B C D E	15	A B C D E
6	A B C D E	16	A B C D E
7	A B C D E	17	A B C D E
8	A B C D E	18	A B C D E
9	A B C D E	19	A B C D E
10	A B C D E	20	A B C D E

MODERNİZMİ ESAS ALAN ROMAN

- Çağdaşlık akımı olarak da bilinen modernizm, sanatta eski biçim ve anlayışlara karşı çıkıp insanı merkeze alan bir dünya görüşüdür.
- Modernizmle birlikte gerçeğin görüldüğü gibi olmadığı, yerleşik kurallara ve toplumun bayağılığına isyan düşüncesi ağırlık kazanmıştır.
- Modernist roman, modern insanın geleneksel roman teknikleriyle anlatılamayacağı fikrinden hareketle ortaya çıkmıştır.
- Modernist yazarların, temsilciliğini F. Kafka, A. Camus, J. P. Sartre'ın yaptığı varoluşçuluktan etkilendikleri görülür.
- Burjuva toplumuna karşı isyancı yaklaşımı destekleyen varoluşçuluk, eserlerde özellikle küçük burjuva aydınının ruhsal bunalımlarının işlenmesine neden olmuştur.
- Bu akım; bireyin kendi özünü bulması gerektiğini, hür olmanın son derece önemli olduğunu, kişinin geleceğini kendisinin verdiği kararların oluşturduğunu ve bu yüzden bireyin kendini sorgulaması gerektiğini savunur.
- Türk edebiyatında 1950'lerden itibaren görülmeye başlanmıştır.

Genel Özellikleri

- ✓ Geleneksel anlatım ve yapı reddedilmiştir.
- ✓ Alegorik anlatıma, çağrışıma ve şiirsel anlatıma önem verilmiştir.
- ✓ Duygu, düşünce ve davranışlarıyla insanın karmaşık bir varlık olduğu kabul edilmiştir.
- ✓ Bireyin hayatının huzursuzluk üzerine kurulduğu düşünülmüş, kişinin bunalımları ve toplumla çatışmaları işlenmiştir.
- ✓ Siyasi ve sosyal şartları nedeniyle farklı toplumsal sınıflar içerisinde yer alan bireyler romanlara konu olmuştur.
- ✓ Genelde hayata tutunamayan, varoluşsal sıkıntılar çeken, kendine ve topluma yabancılaşan, asosyal bireyler ele alınmıştır. Bu sebeplerden “bunalım edebiyatı” olarak da adlandırılmıştır.
- ✓ Geleneksel romanda önemli olan olay örgüsü, modernist romanda ikinci planda tutulmuştur.
- ✓ Geleneksel roman anlayışından farklı olarak geriye dönüş tekniğiyle romandaki kronolojik zaman anlayışı ve neden-sonuç ilişkisi ortadan kaldırılmıştır. Bu sebeple modernist eserlerde iç içe geçmiş zaman ve olaylardan oluşan bir hikâye görülür.
- ✓ Geriye dönüşün dışında bilinç akışı, iç monolog ve iç çözümleme gibi anlatım tekniklerinden de sıkça yararlanılmıştır.

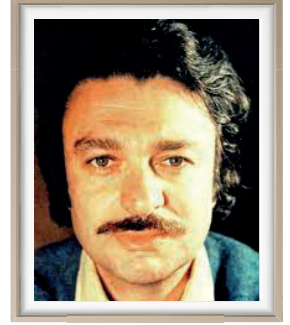
DİFnot

Postmodernizm, modernizmin sonrası ve ötesini ifade eden bir anlayıştır. Türk romanında 1960'larda ortaya çıkmış, 1980'den sonra yaygınlaşmıştır. Bu anlayışın temel özelliği, kuralsızlıktır. Postmodernizm; roman türünün temelini oluşturan olay örgüsü, şahıs kadrosu, zaman, mekân, bakış açısı, dil kurgusu ve tematik kurgu gibi unsurları değişikliğe uğratmakla kalmaz; metinler arası ve üstkurmaca gibi birtakım yeni anlatım tekniklerini kullanır. Postmodern romanlarda, yüzyıllarca kabul gören ve kanık-sanan roman yapısından farklı bir yapı meydana geldiği görülür. Türk edebiyatında İhsan Oktay Anar, Hasan Ali Toptaş, Oğuz Atay, Nedim Gürsel, Orhan Pamuk, Bilge Karasu, Pınar Kür, Selim İleri, İnci Aral, Buket Uzuner gibi birçok sanatçının romanlarında postmodernizm akımının etkileri görülmektedir.

Modernist Romanın Temsilcileri

Oğuz Atay (1934-1977)

- ✓ Türk edebiyatında modern hikâye ve romanın öncülerindendir.
- ✓ Eserlerinde genellikle toplumla çatışan, arafta kalmış entelektüelin açmazlarını yansıtmıştır.
- ✓ İlk romanı *Tutunamayanlar*, 1970 yılında TRT roman yarışmasını kazanmıştır. Bu romanda küçük burjuva düzenini ve Türk aydınının acıklı güldürüsünü zengin bir roman tekniği ve cesur biçim denemeleriyle anlatmıştır.
- ✓ Yazar, *Tutunamayanlar*'da küçük burjuva dünyasına ironiyle yaklaşır.
- ✓ Romanda olaylar, küçük burjuva dünyasının değerlerinden ölümüne nefret eden bir gencin, kendisini öldürmesiyle başlar.
- ✓ *Tutunamayanlar*, Türk romanında yeni bir açılımın öncüsü olmuştur.
- ✓ İkinci romanı olan *Tehlikeli Oyunlar*'da Hikmet'in Sevgi'yle evliliğini ve Bilge'ye olan aşkını doğrudan kendi hayatından izlerle kurgulamıştır.
- ✓ *Eserde* mektup, tiyatro oyunu, şiir gibi farklı türler, özgün ve modern bir kurgu içinde erimiştir.
- ✓ *Bir Bilim Adamının Romanı*'nda, Mustafa İnan'ın kişiliğinde hem bir halk çocuğunun bir bilim insanı oluncaya kadar geçirdiği ilginç serüveni hem de bilim çevresindeki yaşantısını, belgelere dayanarak bütün boyutlarıyla yansıtmıştır.
- ✓ Tek hikâye kitabı *Korkuyu Beklerken*, farklı dönemlerde yazılmış ve farklı etkiler barındıran öyküleri kapsar.
- ✓ Hikâyelerinde de romanlarından aşına olunan toplum dışı, tutunamayan, "hâlinde bir başkalık olan", beceriksiz ya da irade sergilemeyi reddeden insan tiplerine yer verir.

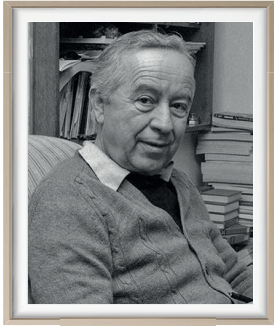
Eserleri

Roman: *Tutunamayanlar*, *Tehlikeli Oyunlar*, *Bir Bilim Adamının Romanı*

Hikâye: *Korkuyu Beklerken*

Tiyatro: *Oyunlarla Yaşayanlar*

Yusuf Atılgan (1921-1989)

- ✓ Modernizmin önde gelen temsilcilerindedir.
- ✓ Bireyin ruh hâlini en iyi yansıtan yazarlardan biri olarak tanınmıştır.
- ✓ İlk romanı *Aylak Adam*'da toplum değerlerini küçümseyen büyük şehirdeki tedirgin aydının amaçsız yaşamını ve giderek kendine yabancılaşmasını sergilemiştir.
- ✓ Alışılmış, sıradanlığa karşı çıkan Bay C. nin başından geçen olayları anlatan *Aylak Adam*, psikolojik yalnızlık ve yabancılaşma temalı en başarılı romanlardan biri kabul edilmiştir.
- ✓ Roman; anlatım tekniği, mekân ve zaman unsurlarının işleniş yönüyle de edebiyatımızda post-modern roman anlayışının ilk kırılmalarından biridir.
- ✓ *Anayurt Otel*i adlı romanda, Anadolu'da bir kasabada otel kâtipliği yapan Zebercet'in psikolojik yabancılaşma ve yalnızlık temasını başarıyla işlemiştir.
- ✓ Romanda özellikle bilinç akışı tekniğinin sürekli devrede olması dikkat çekicidir.
- ✓ Sanatçının kurguladığı roman karakterlerinin hepsinin içinde bir isyan vardır. Ancak karakterlerin hiçbiri istediği düzeni oluşturacak azim ve kararlılığa sahip değildir, bu sebeple de roman sonunda hepsi psikolojik yıkıma uğrar.
- ✓ *Anayurt Otel*i romanı, 1987'de Ömer Kavur tarafından aynı adla sinema filmi olarak çekilmiştir.

Eserleri

Roman: *Aylak Adam, Anayurt Otel, Canistan* (Ölümünden sonra yayımlanmıştır.)

Hikâye: *Bodur Minareden Öte, Ekmek Elden Süt Memeden, Eylemci (Bütün Öyküleri)*

Tiyatro: *Çıkış Gecesi*

Latife Tekin (1957-...)

- ✓ Günümüz romancılarındandır.
- ✓ Özgün üslubu ile çağdaşları arasında adından sıkça söz ettirmiştir.
- ✓ Klasik romancıların zaman ve mekânı ayrıntısıyla anlatarak oluşturdukları gerçekçi havayı eserlerine yansıtmamış, zamanı ve mekânı belirsizleştirmiştir.
- ✓ İlk romanı *Sevgili Arsız Ölüm*'de, Aktaş ailesinin Alacüvek köyünden göçüp büyük şehrin varoşlarına yerleşmesini içeren yaklaşık yirmi beş yıllık yaşam mücadelesini, roman kişilerinden biri olan ailenin küçük kızı Dirmiş'in bakış açısından anlatmıştır.
- ✓ *Sevgili Arsız Ölüm*'de, Gabriel Garcia Marquez'in *Yüzyıllık Yalnızlık* romanındaki doğaüstü olayları, olağan ve sıradanmış gibi sunma biçiminden yararlanarak pastiş tekniğinin bir örneğini vermiştir.
- ✓ *Berci Kristin Çöp Masalları*'nda bir şehir çöplüğündeki gecekonduarda yaşayan insanların doğayla ve yıkım ekipleriyle başa çıkabilmek için verdiği uğraşı anlatmıştır.
- ✓ *Gece Dersleri, Buzdan Kılıçlar* ve *Aşk İşaretleri* romanlarını da yine yoksulluk, ideolojik göndermeler, kadın olgusu gibi temalar etrafında örmüştür.
- ✓ *Ormanda Ölüm Yokmuş* romanından itibaren bireysel sorunlara, insan-doğa ilişkisine ve psikolojik temalara yönelmiştir.

Eserleri

Roman: *Sevgili Arsız Ölüm, Berci Kristin Çöp Masalları, Gece Dersleri, Buzdan Kılıçlar, Aşk İşaretleri, Ormanda Ölüm Yokmuş, Unutma Bahçesi*

Senaryo: *Bir Yudum Sevgi*

Deneme: *Rüyalar ve Uyanışlar Defteri*

Anı: *Gümüşlük Akademisi*

ÖRNEK-6

Yazar, 1980 sonrası Türk edebiyatının yenilikçi isimlerinden biridir. İlk dönem eserlerinde köy gerçekliğini, köyden kente göçü, çarpık kent ilişkilerini, bu çarpıklığın meydana getirdiği yabancılaşmayı; yabancılaşan bireylerin içsel yolculuklarını ve onların yoksul hayatlarını işledi. Daha önceleri toplumcu gerçekçi bir bakış açısıyla işlenen bu konuları gerçeküstücü bir yaklaşımla ele aldı. *Sevgili Arsız Ölüm, Berci Kristin Çöp Masalları, Gece Dersleri, Aşk İşaretleri, Unutma Bahçesi* adlı romanlarında hayatın gerçeklerini gözleme dayalı bir anlayışla halk ürünlerinin anlatım tarzlarından yararlanarak aktardı.

Bu parçada sözü edilen yazar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Leylâ Erbil
- B) Sevgi Soysal
- C) Latife Tekin
- D) Nazlı Eray
- E) Pınar Kür

(2019-AYT)

Adalet Ağaoğlu (1929-2020)

- ✓ Son dönem Türk edebiyatının önemli romancılarındadır.
- ✓ Eserlerinde toplumun çalkantılı dönemlerini ve bu dönemlerin bireyler üzerindeki etkilerini yansıtmıştır.
- ✓ Konularının yanı sıra ayrıntıları değerlendirilmesiyle ve geriye dönüşler, iç monologlar gibi değişik tekniklerden yararlanmadaki başarısıyla dikkat çekmiştir.
- ✓ İlk romanı *Ölmeye Yatmak*'ta sosyoloji doçenti Aysel'in geçmişiyle hesaplaşmasını anlatmıştır.
- ✓ Bu romandan sonra yazdığı *Bir Düşün Gecesi* ve *Hayır* adlı romanlarla bir üçleme oluşturmuştur.
- ✓ *Fikrimin İnce Gülü*'nde Almanya'da otomobil fabrikasında işçi olan ve 1975 yılında bir yaz günü arabasıyla Kapıkule Sınır Kapısı'ndan Türkiye'ye giren Bayram'ın, doğup büyüdüğü köy olan Ballıhsar'a gittiği 7 saatlik zaman diliminde yaşadıklarını hikâyeleştirmiştir.

- ✓ Romanda başkışı Bayram Ünal merkezinde sosyal değişimlere paralel olarak insanların topluma yabancılaşması ve içe yolculuğu anlatılır.
- ✓ Roman ve hikâyelerindeki şahıs kadrosunun genişliği dikkat çekicidir.

Eserleri

Roman: *Ölmeye Yatmak, Fikrimin İnce Gülü, Bir Düşün Gecesi, Yazsonu, Beş Kişi, Hayır, Ruh Üşümesi, Romantik Bir Viyana Yazı*

Hikâye: *Yüksek Gerilim, Sessizliğin İlk Sesi, Hadi Gidelim, Hayatı Savunma Biçimleri*

Günlük: *Damla Damla Günler*

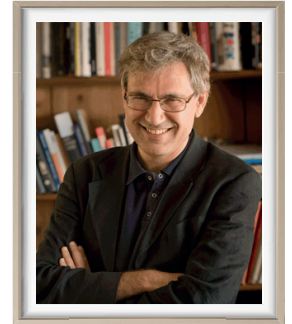
Tiyatro: *Yaşamak, Evcilik Oyunu, Sınırlarda Aşk, Çatıdaki Çatlak, Tombala, Çağımızın Tellalı...*

Anı: *Göç Temizliği, Gece Hayatım*

Deneme: *Geçerken, Karşılaşmalar, Başka Karşılaşmalar, Öyle Kargaşada Böyle Karşılaşmalar, Yeni Karşılaşmalar*

Orhan Pamuk (1952-...)

- ✓ Nobel Edebiyat Ödülü sahibi olan yazar, daha çok romanlarıyla ön plana çıkmıştır.
- ✓ *Cevdet Bey ve Oğulları* romanıyla 1980'li yılların başında adını duyurmaya başlamıştır.
- ✓ Bu romanda 1900'lerden başlayıp geniş bir zaman dilimini içine alan bir Türkiye panoraması sunulmuştur.
- ✓ İkinci romanı *Sessiz Ev*, üç mutsuz kardeşin İstanbul yakınlarındaki küçük bir sahil kasabasındaki babaannelerinin evinde geçirdikleri bir haftayı konu edinmektedir.
- ✓ İlk postmodern anlatısı olan *Beyaz Kale*'de, XVII. yüzyılda Venedikli bir kölenin, kendisine ikizi kadar benzeyen bir Osmanlı âlimiyle olan ilişkisini Doğu-Batı ve kimlik çatışması üzerinden anlatmıştır.
- ✓ *Yeni Hayat* romanında, okuduğu bir kitaptan etkilenen roman karakterinin, kitapta sözü edilen yaşantıya kavuşmak için sürekli otobüs yolculuğu yaptığını anlatmıştır.
- ✓ *Kara Kitap* romanı, kimi yönleriyle Şeyh Galip'in *Hüsni-ü Aşk* adlı mesnevisinin günümüze uyarlanmış şekli gibidir.
- ✓ *Benim Adım Kırmızı*'da Doğu ile Batı'nın görme ve algılama biçimleri, resim sanatı üzerinden polisiye bir hikâye ile harmanlanarak anlatılmıştır.
- ✓ 1990'larda Kars'ta geçen *Kar*, siyasi; *Masumiyet Müzesi* ise aşk romanı olarak değerlendirilmiştir.

Eserleri

Roman: *Cevdet Bey ve Oğulları, Sessiz Ev, Beyaz Kale, Kara Kitap, Benim Adım Kırmızı, Kar, Masumiyet Müzesi, Yeni Hayat, Kafamda Bir Tuhaflık, Kırmızı Saçlı Kadın, Veba Geceleri*

Anı: *Hatıraların Masumiyeti, İstanbul: Hatıralar ve Şehir*

Hikâye: *Ben Bir Ağacım*

Nazlı Eray (1945-...)

- ✓ Büyülü gerçekçilik veya fantastik gerçekçilik olarak anılan akımın temsilcilerindendir.
- ✓ Düşle gerçeğin, yaşananla tasarlananın iç içe örüldüğü hikâye ve romanlar yazmıştır.
- ✓ Klasik anlatım tekniklerinin dışına çıkmış, yeni biçimler denemiştir.
- ✓ İroni ve eleştirinin ağır bastığı gerçek dışı bir evren kurgulamıştır.
- ✓ İlk romanı *Pasifik Günleri*’nden itibaren okurlarını düş ile gerçek arasında daha çok fantastik gerçekçiliğin gizemli ve düşsel dünyasına götürmüştür.
- ✓ *İmparator Çay Bahçesi* ve *Aşkı Giyinen Adam*’da okuru düş ile gerçeğin kesiştiği birbirinden tamamen farklı mekânlarda, düş ülkelerinin sisli ve gizemli labirentlerinde dolaştırarak varlık sorununu ve ötesini sorgulamıştır.
- ✓ Romanlarında müzik, resim, sinema gibi diğer sanatların imkânlarından yararlanmıştır.
- ✓ *Yoldan Geçen Öyküler* adlı eseriyle 1988’de “Haldun Taner Öykü Ödülü”nü, *Aşkı Giyinen Adam* adlı romanıyla 2002’de “Yunus Nadi Roman Ödülü”nü kazanmıştır.

Eserleri

Roman: *Pasifik Günleri*, *Orphee*, *Yıldızlar Mektup Yazar*, *Arzu Sapağında İnecek Var*, *Ay Falcısı*, *İmparator Çay Bahçesi*, *Uyku İstasyonu*, *Deniz Kenarında Pazartesi*, *Örümceğin Kitabı*, *Âşık Papağan Barı*, *Ayıışığı Sofrası*, *Aşkı Giyinen Adam*, *Sis Kelebekleri*

Hikâye: *Ah Bayım Ah*, *Geceyi Tanıdım*, *Kız Öpme Kuyruğu*, *Hazır Dünya*, *Eski Gece Parçaları*, *Yoldan Geçen Öyküler*, *Aşk Artık Burada Oturmuyor*, *Kuş Kafesindeki Tenor*, *Elyazması Rüyalar*, *Beyoğlu’nda Gezersin*

Deneme: *Düş İşleri Bülteni*

Pınar Kür (1943-...)

- ✓ Sanat hayatına kısa hikâyeler yazarak başlamıştır.
- ✓ Hemen her kitabında değişik bir üslupla okur karşısına çıkmıştır.
- ✓ İlk romanı *Yarın Yarın*, yayımlandığında büyük yankı uyandırmıştır.
- ✓ *Bitmeyen Aşk* adlı romanı, üstkurmaca özelliği ile dikkatleri çekmiştir.
- ✓ *Asılacak Kadın*’da korunmasız, güvencesiz, çaresiz bir kadının dış dünyadan koparılacak anormal bir insanın hastalıklı ve korkunç dünyasına hapsedilişi, ezilişi ve sömürülmesini anlatmıştır.
- ✓ Romanları genellikle müstehcenlik içerdiği gerekçesiyle eleştirilmiş, *Bitmeyen Aşk* romanı da yine aynı sebeple toplatılmıştır.
- ✓ *Akışı Olmayan Sular* adlı hikâye kitabıyla “Sait Faik Öykü Ödülü”nü almıştır.

Eserleri

Roman: *Yarın Yarın*, *Küçük Oyuncu*, *Asılacak Kadın*, *Bitmeyen Aşk*, *Bir Cinayet Romanı*, *Sonuncu Sonbahar*, *Cinayet Fakültesi*

Hikâye: *Akışı Olmayan Sular*, *Bir Deli Ağaç*, *Hayalet Hikâyeleri*